

REMISSVAR 2019-09-30

DNR Ku2019/01308/RS

Till Kulturdepartementet

En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket (Ku2019/01308/RS)

Landspartiet Svenska Samer lämnar följande synpunkter på utsänd remiss.

Landspartiet Svenska Samer arbetar för ett ökat inflytande för det samiska folket i alla frågor som berör samer – att det samiska folkets rättigheter ska respekteras och beaktas på alla nivåer (i beslutsfattande, planering, policyarbete m.m.) Det samiska folket har erkända rättigheter såväl som ett folk, som ett urfolk och som enskilda samer, vilket gäller såväl internationellt som nationellt, regionalt och lokalt. Dessa rättigheter är Sverige, inklusive myndigheter och andra aktörer, bundna att följa, oavsett införandet av en konsultationsordning eller ej.

Idag har vi dock en situation där möjligheten till inflytande för samer i alla frågor som berör oss, är begränsade och inte levs upp till, något som fått och fortfarande får allvarliga konsekvenser för det samiska folket och för enskilda samer. I det sammanhanget vill vi särskilt påpeka att denna brist på efterlevnad och rättighetskränkningar även har hälsomässiga konsekvenser.

Landspartiet Svenska Samer ställer oss därför positiva till och tillstyrker att införa en konsultationsordning i Sverige i syfte att främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter. Det är dock viktigt att man eftersträvar ett reellt samiskt inflytande och att nödvändiga resurser säkras.

Konsultationsordningen kan dock aldrig förminska eller ta bort de skyldigheter som stat, myndighet eller andra aktörer har gentemot enskilda samer och det samiska folket – utan syftet måste vara att stärka upp och möjliggöra till mer samiskt inflytande i de frågor där samer så önskar. Vi vill även särskilt påminna om den skyldighet som alla förvaltningsmyndigheter har att samråda även med enskilda samer enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk som skärpts i Sverige.

Vidare lämnar Landspartiet Svenska Samer följande synpunkter.

Urfolksdeklarationen

FN:s Urfolksdeklaration (UNDRIP) är ett oerhört viktigt och betydelsefullt människorättsinstrument för urfolk världen över. Landspartiet Svenska Samer vill påminna om att Sverige är förbunden att respektera Urfolksdeklarationen (UNDRIP) då den internationellt numera tolkas som sedvanerätt samt utgör en konkretisering av FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter gällande urfolk. Vi reagerar därför på att avsnitt 3.2.2 på sid. 13-14 gällande Urfolksdeklarationen är oerhört tunt och kort beskrivet. Stat, myndighet och andra aktörer är skyldiga att leva upp till den i Sverige för att säkra urfolks rättigheter. Utöver UNDRIP finns flera konventioner och lagar som binder Sverige att säkerställa det samiska folkets rättigheter, inklusive rätt till reellt inflytande i alla frågor som berör oss.

Landspartiet Svenska Samer avstyrker och reagerar särskilt på att konsultationsskyldighet normalt inte ska gälla för undersökningsarbete, vilket vidare motiveras på sid. 49:

"undersökningsarbete eller prospektering i regel inte medför särskilt stora olägenheter eller påverkan på omgivningen av betydelse. Dessutom är det endast en liten del av dessa undersökningar som leder till en ansökan om bearbetningskoncession. Även om ärendet om undersökningstillstånd ur samernas synpunkt kan komma att få särskild betydelse på grund av risken för ett framtida bearbetningstillstånd (bearbetningskoncession), bör ärendet bara i undantagsfall kunna anses få sådan särskild betydelse att konsultationsskyldigheten ska gälla på detta stadium."

Här noterar vi effekten av starka gruvlobbyorganisationer i Sverige.

Landspartiet Svenska Samer vill klargöra att det kan bli omfattande olägenheter och påverkan på omgivningen och det samiska folkets livsföring, marker, vatten, kulturmiljöer och liv vid undersökningsarbete och gruvprospektering. Markfrågor är centrala för det samiska folket. (Det gäller även områden där renskötsel för stunden inte bedrivs). Oavsett om ett exploateringsprojekt leder till ansökan om en bearbetningskoncession eller inte, kan ett exploateringsprojekt med prospektering och undersökning innebära stora konsekvenser och ingrepp för samer. Det kan även ge hälsomässiga konsekvenser med polariseringar, konflikter, press och oro i lokalsamhället och inom familjer. Hälsosituationen bland samer är redan ansträngd idag.

Landspartiet Svenska Samer ser det även som ett problem att det bara undantagsfall ska kunna anses få *särskild betydelse* för att konsultationsskyldigheten ska gälla vid undersökningsarbete.

Vi avstyrker som sagt delen som rör undersökningsarbete i förslaget.

På sid. 50 lyfts frågan om kumulativa effekter av exploateringar – detta anser vi i Landspartiet Svenska Samer som positivt och nödvändigt.

Angående "Den samiska företrädaren förklarar att den avstår från konsultation" på sid. 61 vill Landspartiet Svenska Samer klart tydliggöra att det inte ska tolkas som ett samiskt samtycke (alternativt att det inte finns någon samisk invändning) om en samisk företrädare meddelar att den avstår från konsultation.

Landspartiet Svenska Samer vill även poängtera den avgörande resursfrågan som i dagsläget är en av frågorna som hindrar samer och samiska aktörer från att kunna engagera och yttra sig i olika frågor, inte minst i mark- och exploateringsfrågor. **Resurser krävs för att bygga kapacitet, kompetens och utvecklas samt kunna samla och ta tillvara samiska intressen och öka det samiska folkets och enskilda samers inflytande på ett produktivt och bra sätt.** Det är ett bra steg framåt att säkra en konsultationsordning men ökade resurser kommer krävas om samer ska kunna vara en (någorlunda likvärdig) part vid konsultation. Det gäller alla samiska parter som kan tänkas ingå i konsultation. På sid. 104 står (angående Sametinget, samebyar och samiska organisationer gällande resurser, i avsnitt 9.5.1 och 9.5.2) att: "Utgångspunkten är att förslagen ska hanteras inom de ramar som riksdagen beslutat." Detta är något Landspartiet Svenska Samer avstyrker, eftersom vi tolkar detta som att man ej avser tillföra ytterligare resurser för detta arbete.

Till exempel har Sametinget i dagsläget mycket knappa resurser (jmf med norska Sametinget). Ökade resurser för att kunna delta i konsultationer kommer att krävas. Det gäller alla samiska konsultationsberättigade – inklusive Sametinget, samebyar och samiska organisationer. Dessa resurser ska dock inte tas från befintlig finansiering av samiska frågor och enheter. Det är mycket som krävs för att samer idag ska kunna vara någorlunda jämbördiga i alla inflytandeprocesser om man jämför med olika andra samhällsaktörer. Den mesta samiska organiseringen sker idag helt ideellt.

På sid. 106 längst ned bör även Sametinget inkluderas i listan på aktörer där man följer upp konsekvenserna av konsultationsordningen i form av eventuella ökade kostnader.

Landspartiet Svenska Samer ställer sig positiva till och tillstyrker initiativrätt till konsultation från samiskt håll, samt att konsultationsrätten omfattar Sametinget, samebyar och samiska organisationer. Vi anser att det är bra att lagförslaget strävar efter en inkludering samt att samer naturligtvis ska ha rätt att avgöra vilka frågor som omfattas av konsultationsskyldigheten, eftersom samer

(såväl enskilda som folk) har bäst förutsättningar att bedöma vilka frågor som kan få särskild betydelse för oss samer.

Däremot kan det poängteras att formuleringen på sid. 39: *"Om ärendet kan få särskild betydelse för en samisk organisation med hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna, ska även organisationen konsulteras."*

Kravet på "hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna" för en samisk organisation/sammanslutning att möjliggöra konsultation kan bli ett hinder och exkludera vissa samiska sammanslutningar (om inte stadgarna justeras, vilket kanske inte kan göras i vissa fall). Landspartiet Svenska Samer skulle ha velat se en skrivning där det tydliggörs att tanken inte är att exkludera någon samisk sammanslutning, utan om en samisk sammanslutning anser sig vara berörd i ett ärende bör man få delta i konsultation.

Landspartiet Svenska Samer ställer sig positiva till att konsultationsordningen ska följas upp i hänsyn till dess syfte att främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter. I texten står det även: "i förhållande till ordinarie samrådsprocesser". Landspartiet Svenska Samer vill dock påpeka att många samer idag är utestängda från samrådsprocesser.

Styrelsen i Landspartiet Svenska Samer

Enligt uppdrag

Marie Persson Njajta

Landspartiet Svenska Samer